

דגל הגדוד השני

אורות, דגלים, תזמורת משטרית, שולחנות ערוכים מיל' או, בתחילת השבוע, את גן הקריה, תל-אביב. ביניהם הצטופפו 400 מאות גברים וקומץ נשים, ידיהם מושטות והיוך תולמי על הפנים. מדי פעם פרצו בצעקות-הנאה: "מוסקה, ממור! אתה עוד חי?" "יודקה, בן בליעל, מה שלומך?"

באחת הפיגועות לחץ גבר נומד-קומה ואדום-פנים, לבוש חלי-פת גברדין מהודרת, ידיים בקבלנות. שהוא עוד לא השתנה, ה-סרג'נט-מיגור, העירו בעלי הידיים הלחוצות, בהערצה, העיב-דה שהסרג'נט-מיגור היה עתה חבר הכנסת שלום זיסמן לא נראתה להם כה חשובה.

לא היה זה השינוי היחיד שניכר בקרב חיילי הגדוד השני של הבריגדה, בכינוסם השני, במלאות עשר שנים לצאת הגדוד את הארץ. שוב לא היו אלה בחורים צעירים שדיברו על הלילות השקטים של בנג'ו או חווית הקרב באיטליה, רובם הספיקו להתחתן, לגדל משפחות וכרסים; אך זכרונותיהם מימות הגדוד עוד היו טריים והילים כבדים התייחסו.

רוצים לחתום בעברית. במרכז השיחות היה הדגל הציוני שהגדוד הניף, בשעתו על אף רצון האנגלים. הוא גם היה מרכז הסכס המיוחד שתובנן לאותו ערב ואשר בו נועד הדגל לעבור לרשות אחד מגדודי הקרב של צה"ל.

כמעט מיום אירגון הפלוגות העבריות הראשונות בצבא ה-בריטי פרצו סיכסוכים וחיכוכים בין הארצישראלים ומפקדיהם האנגלים. היהודים רצו להבליט את השתייכותם הלאומית, ואי-לו הפיקוד הבריטי אשר כל גילוי כזה, אילו רק היה יכול, היה שש לאסור עליהם להשתמש בשפה העברית. תקריות על רקע זה לא חסרו. פעם החליטו אנשי הפלוגות כי לא יתאמו על קבלת משכורתם אלא בעברית. לא היו כל פקודות רשמיות שאסרו את הדבר, אך המפקדים האנגלים היו הירו את החיילים שימרו להם את החיים בשל החתימה העברית. לא היתה זאת התופעה היחידה שפגעה ביהודים. התפקידים שניתנו להם נראו משפילים, לא הלמו את השאיפות שדחפו אותם להתגייס. משך שנים הפקדו כשומרים על מחנות ומיתקנים עורסיים, לא נראו להם כל סיכויים שהם יישלחו לשרות פעיל. "המלך ריבזה אותי!" לבסוף באה הבשורה המקוה: הגדוד יעבור מצרימה. סוף סוף יתיצבו החיילים העבריים פנים אל פנים מול האויב הנאצי.

במסיבת הפרידה בחיפה קתה שוב תקרית. בשעת נגינת התקוה התישב הקצין הבריטי באופן הפגנתי. החיילים היהודים שוב התמרדו. הקצין ביקש סליחה. המכה הגדולה ירדה עם הגיע הגדוד למדבר המערבי. הברי-טים לא חלמו כלל להפעיל חיילים יהודיים בחזית הקרב. הם הושיבו אותם בפינה מדברית נידחת, בתפקיד שמירה. מחוסר פעולה קרבית, הפיגו החיילים את השעמום במא-בק לאומי: הם היפכו את הדגל הציוני. הקצינים הבריטיים איננו שישלחו הוסיארים אנגלים להוריד אותו בכוח, פירקו בינתיים הקל, עסקו בתפקידים שונמו בתקופות עברו עם חייל-הפרשים.

את הנשק מן היהודים. אולם האנגלים הבינו כיצד לשכך מרידות מסוג זה. משל-הת של קצין, סמל וטוראי הוומנה למפקדה, נדרשה לשפוך את לבם. התוצאה היתה הבטחה גרנדיוזית: הגדוד יישלח לקרב. אלא שביתניים עליו לעבור אימון קרבי מוגבר.

אימונים אלה נמשכו תשעה חודשים. יום יום יצאו החיילים לתרגילים: כיתתיים, מחלקתיים, פלוגתיים, גדודיים. אולם בסוף נמאס הדבר על כולם. כדי ללחום בהתנוונות המציאו עבודות מיוחדות: להניח קיר בטון, באמצעות חבלים, מרחק של מטר. במלאכה רבת-תכלית זו עסקו 200 חיילים יהודיים משך שבוע. לא היתה עוד אפשרות לזנוע תופעות של התפוררות. מיל אחר התלבש לבוש ערבי, הודיע שהוא עובר לשבט הסינוסי. "המלך האנגלי ריבזה אותי, הודיע למפקדים הבריטיים. אנינני חייב למלך דבר. החל מהיום אשמע רק לפקודת הוד מעלתו, האמיר איריס סינוסי"

20 אחוזים אבדות. בשנת 1944, כמעט ארבע שנים אחרי הקמתו של הגדוד. נשלח סוף סוף לחזית איטליה. המגע הראשון עם הגרמנים, מנוסי-המלחמה, לא עמד בסיומן המול. ליהודים נמסר שהגרמנים מפנים את העיר שממולם, הם יצאו קדימה לתפסה. התוצאה היתה שחיטה. "בראשו כמו כלבים", נזכר אחד מקציני הגדוד. "אולם יותר לאט מן האחרים!" ברבות הימים התרגלו אנשי הבריגדה לאויבם הערמומי. אולם המלחמה כבר קרבה לסיומה, פעילות החיילים מארץ-ישראל עברה לחזית אחרת: העברת פליטים יהודיים לארץ. הם הקימו רשת הברחות ענקית, רתמו לצרכי הציונות את כל המנגנון האזרחי של צבא הוד מלכותו, להפר את פקודות ההגירה של ממשלתו בפלשתינה.

האנגלים ידעו זאת היטב. תחילה ניסו להלחם בתופעה, אחר כך בחרו בשיטה הרבה יותר פשוטה: הם פירקו את הבריגדה היהודית, החזירו את חייליה ארצה. הדגל, שהוכר בינתיים כנס רשמי של היחידה, קופל, הוחזר לבעלו, שהביאו עמו מגרמניה, בשנת 1938, שם התנוסס בראש התורן של מחנה תמכבי הצעיר.

"שמאלה פנה!" במלחמת העצמאות, התגייס אותו כחור לחטיבת הנגב. הוא הוציא את הדגל הפשוט מארזו, הוביל אותו עמו עד לתוך מדבר סיני, מעבר לגבול המצרי. עם שח-ורו, קופל הדגל שוב.

השבוע הוציאו את הדגל סופית מן הארון. הדגל הונף בראש תורן מקושט בגן הקריה, משמר-כבוד של ארבעה אנשי הגדוד לשעבר ניצב סביבו. לקול תוף בודד של תזמורת המשטרה, התקדמה חולייה חמושה של צה"ל, התיצבה מול הדגל. מפי אחד מארבעת האורחים נשמעה פקודה תקיפה וחותכת: "שמאלה פנה!" הארבעה הסתובבו, עובו את המגרש. במקומם עלו שני חיילים, אנשי היחידה שאליה הועבר הדגל.

לדבריו של הרמטכ"ל, מרדכי מקלף, לשעבר חייל הגדוד השני, כי ערכיה של הבריגדה היהודית עברו לצבא הגנה לישראל, ניתן עתה סמל מוחשי.

מהחוק" לכל מערכות העיתונים על שעריו ריית העגבניות ודרש במפניע לשלוח צלמים למקום. המטרה הושגה. בלחץ הממשלה, הס' כימה התעשייה להפעיל שתי משמרות במפ' עליו השימויים ולקלוט את כל העודפים במ' חירים מוסכמים מראש.

אולם התעשייה אינה יכולה לקלוט את עודפי הסלק במשקים החקלאיים, מהעדר יכולת טכנית. הממשלה עודדה את גידול הסלק כחומר יסודי לייצור עצמאי של מיצרך מוון חשוב סוכר. על הקמת בית-חרושת לסוכר והחלט עזר לפני שלוש שנים. עמד להקים אותו בדרום המשיביר המרכזי בעזרת המילחה ה-אמריקני. בינתיים גדל הסלק והמשיביר המר-כו טרם הניח את אבן פינה, לבית החרר-שה.

האחים בזרנו מצאי את הסלק כחומר מצויין לתעשיית כוהל. בעקבותיהם הלכו גם תנובה, פרימן, ואחרים. הממשלה עודדה את ייצור הכוהל משתי סיבות: הסלק לא הלך לאיבוד ומהכוהל גבתה מס בלו גבוה. אולם למרות מאמציהם של כל המפעלים ביחד, אין באפשרותם לקלוט יותר מ-40 אחוז מהתוצרת. בינתיים הולך ונשלם בית-החרושת לסוכר של עטיס. המשביר המרכזי החליט להקים את מפעלו בסביבות עפולה. אם עד אז לא ירפו ידי המשקים ויוסיפו לגדל סלק סוכר, ואם הסלק יכול די מתיקות לייצור סוכר, תהינה האבדות, שסובלים המ' שקים כעת, כדאיות.

אשר לייצור עבודה את גידול הסלק כחומר יסודי לייצור עצמאי של מיצרך מוון חשוב סוכר. על הקמת בית-חרושת לסוכר והחלט עזר לפני שלוש שנים. עמד להקים אותו בדרום המשיביר המרכזי בעזרת המילחה ה-אמריקני. בינתיים גדל הסלק והמשיביר המר-כו טרם הניח את אבן פינה, לבית החרר-שה. האחים בזרנו מצאי את הסלק כחומר מצויין לתעשיית כוהל. בעקבותיהם הלכו גם תנובה, פרימן, ואחרים. הממשלה עודדה את ייצור הכוהל משתי סיבות: הסלק לא הלך לאיבוד ומהכוהל גבתה מס בלו גבוה. אולם למרות מאמציהם של כל המפעלים ביחד, אין באפשרותם לקלוט יותר מ-40 אחוז מהתוצרת. בינתיים הולך ונשלם בית-החרושת לסוכר של עטיס. המשביר המרכזי החליט להקים את מפעלו בסביבות עפולה. אם עד אז לא ירפו ידי המשקים ויוסיפו לגדל סלק סוכר, ואם הסלק יכול די מתיקות לייצור סוכר, תהינה האבדות, שסובלים המ' שקים כעת, כדאיות.

כופ מים באנגליה. רוב רובם של התלמידים קיללו בלבם את הגונובים, שגרמו רק לחייה של שבוע ולמריט-עצבים גו-ספת. אולם הגונובים לא רצו כלל להקל עליהם. הם סרתם היתה אחרת: להגנין הפגנה בולטת נגד הבחינות האנגליות.

עגבניות של פלאביס

ביודת הנצורה השתמש יוסף פלאביס בשאריות המים לצרכי כביסה. המטרה היתה להטעות את האויב בהערכת המצב הכלכלי במבצר המכותר. ישראל המייצרת כ-20 אחוז ממוזונותיה בלבד זכתה לפירסום עולמי: בה הרושמו 200.000 קילו עגבניות מסוג א', 6 מיליון קילו סלק סוכר נרקבו בשדות, עשרות עלפים לטרים חלב ושפכו לבורות ביוב, עשרות טונות דגים הושלכו חזרה לים.

ייתכן שבארצות השכנות עשו הידיעות רושם של שפע כלכלי השורר בארץ. אולם בארצות-החברות הן עוררו תדהמה כללית. כי באותו זמן מתנהל משא ומתן קדחתני על מכירת עודפי שמן, אבקת חלב והמאה ל-ישראל במחירים סמליים, בהסתמך על תת-התנונה השורר בארץ לדעת מומחים לר' פואה.

חינוך

בוז לשקספיר. המשרדים של משרד החינוך והתחבות ברחוב הנביאים בירושלים מצטיינים בדרך כלל בשקט. השבוע היה השקט עמוק גם

טוענים התלמידים: "למה לנו ללמוד אי גלית קלאסיקה ולהתעמק בספרות, אם אי אנחנו יכולים אחר-כך לבקש כוס מים ב שפה אנגלית שתובן על-ידי בני-אדם?"

תלמידים היה על מה להסתמך הסטאטיסטיקה היבשה הוכיחה כי בבחי-נות לאנגלית נכשלים יותר תלמידים מאשר בכל מקצוע אחר. בשנה שעברה היה הציון הממוצע של כל הנבחנים בחיבור 66, ב-תני"ך 67, במתמטיקה 72, בכימיה 87, בדברי הימים 61, בספרות 74 ובתלמוד 76. באני גלית היה הציון הממוצע מביש: 58. ב-תחתית הרשימה עמד בית-ספר חולוני (ציון ממוצע 44). בראש הסולם עמד בית-ספר חק-לאי (ציון ממוצע 72).

משרד החינוך לא הסכים ששיטת הלימוד דים אשמה. "מה יש?" אמר אחד מפקידי. "לצבר קשה ללמוד אנגלית! זה עולם זר בשבילי. אולם גם בחוף-לארץ קשה יותר ללמוד שפה זרה מאשר כל מקצוע אחר!" אולם נראה שגם משרד החינוך הסיק מס-קנות. ועדה מיוחדת עוסקת עתה בהכנת ריפורמה יסודית של לימוד האנגלית, הכ-נסת שיטות מעשיות יותר שתשמונה את הדגש על הצרכים המעשיים, ולא על שקספיר. הודות הבאים של תלמידים ייהנו מרפורמה זו.

אולם תלמידי חשי"ג נאלצו, השבוע, ל-היזע על הבחינות המתקונות שהוכנו ב-חפונן על-פי כל הכללים של השיטה הישנה, הועברו לבתי-ספר כאילו היו המלים האנ-גליות מצטרפות לציקים של מליון דולאר-רים.

אורחים

הקומויץ נשאר בקייפוטן קבוצת הכמרים הדרום-אפריקאיים, נציגי הכניסיה ההולנדית הרפורמית, שסיימה ה-שבוע את ביקורה בישראל, נמנתה ללא ספק על קבוצת התיירים המלווה ביותר, שדרכה על אדמת ישראל מאז הקמתה.

52 הכמרים, מלחים שמונה מנושתיים, הס-פיקו לגרום לכמעט-תקרית מדינית, כשבר-קרו ליד הכותל המערבי חפזה אחת הנשיכ פתק לאחד התיירים, ביקשה באמצעותו מ-הריבוי של עולם, להחזיר את שלטון יש-ראל לעיר העתיקה. הפתק כתוב אפריקאנס, גרם לכאב-ראש ללגיונרים שהרגישו במעשה. משתורגם הפתק, הוחזקה כל הקבוצה במעצר בית, נאלצה אחר-כך לחזור את 800 המטר לישראל, בדרך עקיפין של טיסה עטרו-ת קפריסין-לוד.

דבר זה לא פגע במצב רוחם של הכמרים-התיירים שעות הקרה חמור ביותר של "נוזילה". ביום הקראשון של השבוע שעבר, פחות מ-24 שעות לפני שמאות תלמידי ישראל היו צריכים לעבור את בחינתם האנגלית, כמס-גרת בחינת הברות, ניגשה מורה ירושלמית צעירה אל אחד מחברי ועדת הבוחנים, הר-אתה לו שתיים מתוך שלושה השאלות של הבחינה. שאלות אלה הומצאו לה על-ידי התלמידים, כהוכחה לכך כי השאלות כבר הגיעו אליהם.

משרד החינוך הסיק את המסקנה היחידה שאפשר היה להסיק: הוא דחה את הבחינות לשבוע. אשיראלי מאד. מניין באה הנוזילה? הרעיון הראשון היה כי התלמידים הש-תלטו על השאלות באחד מבתי-הספר, כי דרכם מאז. אולם חיש מהר נתברר כי אין הדבר כך. אחד מנושאי הבחינה היה "בית ספר אידיאלי". אולם נוסח זה, שהגיע לבתי-הספר, היה נוסח שני. היצעה המקורית היתה: "בית-הספר האידיאלי". הנוסח בידי התלמידים התאים לנוסח מקורי זה. לא היה איפוא, ספק שהתלמידים שידלו מישהו מפקידי המשרד למסור להם את הב-חינה לפני שזו הועברה בסודיות גמורה, בידי המפקחים עצמם (שהם פקידים ממשלתיים בטיהם) למנהלי בתי-הספר, הוחבא על-ידים בסייפים בטוחים. ייתכן והדבר קרה שעה שהפקידות העתיקו אותן, או אף ב-שעה שעודת שלוש הפקידים, שקבעה את נוסח הבחינה, התוכחה על הניסוח.

תניה

פניית החיך חצי מיליון תושבים, מפתח-חוקה, תל-אביב, רמת-גן וחריסר השכונות סביבן מחפשים מוצא לים. הם רוצים חוף רחצה בעל שירי-מים מתאמים, קרוב למקומות מגוריהם. חוף תל-אביב, הקרוב ביותר, אינו בא-חשבון. האנשים מעדיפים את היזעה על החיי-דקים שבמימינו. בתיים, אליה התרגלו ל-גור ברבבות משך שלוש השנים האחרונות, צו סגרה את חופה. פה ושם, לאורך החוף, נצו נקודות חדשות למשון אליהן את נחשולי המתרצים והמתנפשים.

משקיעים בגניים. המתחרה הרציני ביותר לכתר "פנינת החוף" היא תניה, ביי-רת היהלומים, השוכנת 40 קילומטר צפ-ר ית תל-אביב.